

Citačné praktiky v bakalárskych a diplomových prácach študentov anglistiky Prešovskej univerzity v Prešove

Lucia Dančišinová

Katedra interkultúrnej komunikácie, Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove
lucia.dancisinova@unipo.sk

Kľúčové slová: akademický diskurz, citačná analýza, odborný anglický jazyk, integrálne citácie, neintegrálne citácie, parafráza, citát

Key words: academic discourse, citation analysis, professional English language, integral citations, non-integral citations, paraphrasis, quotation

Úvod

Akademickému diskurzu sa v súčasnosti venuje zvýšená pozornosť a to najmä v jeho písomnej podobe. Ide o pretrvávajúci trend aj v oblasti cudzojazyčného vzdelávania. Akademické prostredie predstavuje svet so svojimi vlastnými pravidlami a ich nepochopenie či nedodržanie predstavuje pre študenta vážny problém. Výučba anglického odborného jazyka by sa preto mala sústreďovať aj na dané anglofónne žánrové normy, ktoré by mal autor písaného odborného textu dodržiavať, ak sa chce vyhnúť odmietnutiu či nepochopeniu. Študenti anglistiky by si pri písaní svojich záverečných prác mali byť vedomí všetkých týchto faktov. Ich materinským jazykom nie je jazyk, v ktorom píšu záverečné práce, avšak ich vzdelanie by ich malo pripraviť na to, aby vedeli svoje vedomosti zasadiť do kontextu svojej diskurznej komunity s ohľadom na disciplinárne rozdiely. V prvom rade by si mali vedieť poradiť s anglickým odborným textom v snahe o jeho zakomponovanie do vlastného textu.

V rámci predkladanej štúdie sa budeme venovať žánru záverečnej práce, ktorý predstavuje vyvrcholenie univerzitného štúdia a ktorý musia študenti ako novíci v akademickej diskurznej komunite zvládnuť, aby im bol priznaný vysokoškolský titul. Pozornosť bude venovaná predovšetkým citáciám a s nimi súvisiacou citačnou a korpusovou analýzou vybraných javov. Zamerali sme sa na formálnu stránku citácií (citát vs. parafráza, integrálne vs. neintegrálne citácie). Cieľom nášho výskumu je zmapovanie existujúcich citačných praktík v bakalárskych a diplomových prácach študentov anglistiky Prešovskej univerzity v Prešove v úsilí zistiť, či a aké rozdiely existujú medzi citačnými praktikami na nižšom a vyššom stupni vysokoškolského štúdia v skúmanej oblasti.

1 Intertextuálny charakter akademického diskurzu

Vzájomná komunikácia a výmena informácií je dôležitou činnosťou v rámci akademickej komunity. Bez vzájomnej komunikácie by vedecké poznatky ostali izolované a ich účel by bol nenaplnený. Pritom nemusí ísť len o bezprostrednú komunikáciu medzi jej členmi, ale aj o komunikáciu v písomnej podobe s oveľa širším okruhom ľudí. Akýkoľvek vedecký text obsahuje viacero hlasov – hlas pisateľa textu, hlas čitateľa, ale aj hlasy iných autorov, ktorých pisateľ daného diela cituje alebo parafrázuje (Čmejrková a kol., 1999, s. 43–44). Intertextualita sa teda dá chápať rôzne. Na jednej strane ide o vlastnosť ukážok jedného žánru a ich noriem, ktorá zabezpečí istú jednotu s intertextom ako ideálnou ukážkou použitého žánru a na druhej strane ide zasa o proces preberania cudzieho textu a jeho zakomponovanie do toho vlastného. Tým sa pisateľ zapája do intertextu akademického diskurzu. Teória intertextuality je však zaujímavá a dôležitá najmä z toho hľadiska, že dodáva vedeckému žánru interakčný charakter, čím sa vedecký žánr „poľudšťuje“. Čmejrková a kol. (1999) ako príklady interakčného charakteru vedeckého písania uvádzajú zdvorilostné

stratégie a rešpektovanie akademickej obce, pričom tento rešpekt zahŕňa také prejavy, akými sú citácie a odkazy, predloženie vlastných myšlienok a ich zasadenie do existujúceho kontextu. Týmto spôsobmi pisateľ zohľadňuje vo svojom texte seba, čitateľa, ale aj uvedených autorov. Podobne, Luukkaová (2002, s. 235 – 236) konštatuje, že diskurzívne praktiky akademickej komunity zahŕňajú „etické a interakčné praktiky“ vyjadrené „lingvistickými prostriedkami“, ktoré sú navzájom prepojené.

Berkenkotterová a Huckin (1995, s. 45 – 60) považujú citačnú analýzu za prínosnú pri analýze disciplinárnej komunikácie a vtipne parafrázujú známy výrok, keď tvrdia: „Si tým, čo cituješ“. To znamená, že rozhodnutie, ktorého autora či aké myšlienky citovať vo vlastnom texte, predstavuje zámernú voľbu a vytvára sa tým vzájomný vzťah medzi citujúcim a citovaným dielom. Berkenkotterová a Huckin (1995, s. 47) spájajú citácie s intertextualitou a tvrdia, že citovaním vytvárame intertextuálne prepojenia, ktoré „diachrónne spájajú vedeckú laboratórnu kreativitu s významnou aktivitou v danom odbore...“. Dochádza tak ku komunikácii, ktorá predstavuje nekončiacu vedeckú diskusiu, ktorá je základom vedeckého poznania (Berkenkotter, Huckin, 1995, s. 45 – 60). Citovanie je teda nevyhnutnosťou rozvoja vedeckého poznania. Ako ďalej uvádzajú Berkenkotterová a Huckin (1995, s. 45 – 60), citácie neslúžia len na kontextualizáciu vlastného výskumu v existujúcom disciplinárnom poznaní, ale aj na upozornenie na význam vlastného výskumu. Tým, že vedec niečo alebo niekoho cituje, určitým spôsobom porovnáva svoj výskum s citovanými autormi, čím sa do popredia dostáva jeho hodnota ako niečo nové či inovatívne. Tak sa napĺňa samotný účel vedeckej komunikácie, ktorá má za cieľ aj predkladanie nových poznatkov.

V tejto súvislosti Egghe a Rousseau (1990, s. 211 – 215) podotýkajú, že na to, aby citačná analýza mala zmysel, treba skúmať existujúce normy a praktiky. Hodgson a Webster (1998, s. 513 – 514) uvádzajú, že dôvody pre použitie iných zdrojov a ich citácií vo vedeckých prácach sú viaceré – prvým je poukázanie na aktuálnu literatúru, z ktorej pisateľ vychádza, druhým uvedenie detailov zdrojov pre čitateľov, aby si ich mohli vyhľadať, a nakoniec tiež na predloženie podporných alebo zamietavých argumentov pre vlastný výskum. Koehler (2002, s. 41 – 42) pridáva aj ďalší dôvod – citácie sa uvádzajú pre novicov v akademickej komunite, aby získali informácie vo svojom odbore. Ripka (2002, s. 90 – 91) dodáva, že „kvalita citácií nie je rovnaká, pretože často mávajú rozdielnu výpovednú schopnosť“. Tým má na mysli také rozdiely, ktoré súvisia s motiváciou citácie a jej želaným efektom.

2 Citačná analýza študentského korpusu bakalárskych a diplomových prác

Na základe uvedených teoretických východísk sme uskutočnili výskum, ktorého výsledky by nám mali osvetliť citačné praktiky študentov študujúcich odborný cudzí jazyk na dvoch rôznych stupňoch štúdia. Skúmané korpusy pozostávajú z elektronickej formy textov bakalárskych a diplomových prác študentov anglistiky Prešovskej univerzity v Prešove z obdobia rokov 2009 až 2011, ktoré sme nazvali Korpus bakalárskych prác (BPK) a Korpus diplomových prác (DPK). BPK obsahuje 194 565 slov a DPK obsahuje 200 621 slov. Skúmané korpusy obsahujú 26 textov bakalárskych a 26 textov diplomových prác. Oba korpusy sme ďalej rozdelili podľa témy na lingvistické (BcL a DPL) a z oblasti britských a amerických štúdií¹ (BcS a DPS). Toto súvisí s faktom, že študenti anglistiky Prešovskej univerzity v Prešove si môžu zvoliť tému bakalárskej, resp. diplomovej práce, z troch oblastí: lingvistiky, literatúry a britských a amerických štúdií. Uvedené oblasti korešpondujú s tromi predmetmi štátnej skúšky daného štúdia. Práce z oblasti literatúry neboli zahrnuté do výskumu, keďže ide o analýzu primárnych textov a pre náš výskum je dôležité predovšetkým citovanie sekundárnych zdrojov.

¹ Ďalej len štúdií.

Z každej skúmanej práce sme analyzovali kompletný text kapitoly nasledujúcej po Úvode a pred kapitolou venujúcou sa samotnému výskumu, keďže sme vychádzali z predpokladu, že práve v tejto časti práce sa pisateľ snaží vytvoriť kontext pre svoju prácu, a to prostredníctvom komunikácie myšlienok iných autorov venujúcich sa riešenej problematike. V korpusoch bakalárskych a diplomových prác sme analyzovali nasledujúce javy:

- spôsoby zakomponovania cudzieho zdroja do kontextu vlastnej práce (parafráza vs. citát);
- dĺžku citátov (krátke vs. dlhé);
- formu citácií (integrálne vs. neintegrálne).

2.1 Parafraza a citát

Prvým krokom študenta pri zakomponovaní cudzieho diela do vlastnej práce je rozhodnutie, či vybraný text zakomponuje v pôvodnom znení ako priamy citát, alebo daný text pretvorí do podoby parafrázy. Podľa Mistríka a kol. (1993, s. 315) je parafráza „vyjadrenie toho istého obsahu, ako má východiskový výraz, konštrukcia alebo výpoveď, inými výrazovými prostriedkami“. Pri priamom citáte sa použije časť cudzieho diela v doslovnom znení z originálu (Trzeciak a Mackay, 2000, s. 56 – 59). Podľa Trzeciaka a Mackaya (2000, s. 56 – 59) sa priame citáty sa preferujú v situáciách, keď citát presne vyjadruje myšlienku vhodnú na použitie, ak je citovaný autor uznávanou autoritou a jeho text podporuje tvrdenia citujúceho pisateľa, alebo ak sa pisateľ nechce púšťať do zložitej parafrázy. Na druhej strane, parafráza je zasa vhodná, ak chce pisateľ prepojiť viaceré myšlienky z použitého zdroja. Aj citát, aj parafráza musia byť označené a odkazovať na originálny zdroj (Trzeciak – Mackay, 2000, s. 56 – 59).

Môžeme tvrdiť, že citáty predstavujú jednoduchšiu voľbu, keďže ide o skopírovanie textu, zatiaľ čo pri parafráze musí študent pôvodný text pochopiť a podať ho inými slovami. Parafraza predpokladá pochopenie východiskovej výpovede a rozvinutú slovnú zásobu, a preto je na vyššom stupni práce s cudzím textom než priamy citát, pri ktorom ide len o doslovné odpísanie pôvodného textu. Jordan (1999, s. 93) poznamenáva, že pri pretváraní cudzej výpovede je potrebné, aby ten, kto parafrázuje, ovládal vedecký štýl písania.

Citáty sme odlíšili na **dlhé** (tri a viac riadkov) a **krátke** (menej ako tri riadky)². Príklady parafráz a krátkych citátov z oboch skúmaných korpusov sú nasledujúce:

Bc8L: Carter (2006, p.322) states “A noun acting as the head of a noun phrase is often accompanied by one or more dependent elements, before and/or after the head. A noun head may have three types of dependent element: determiners, modifiers and complements.”
<citát, krátky>

Bc8S: Ross Poole claims that the term multiculturalism entered politics in the 1970s either as a result of a large-scale immigration, or as a result of resistance of dissident cultural communities towards cultural assimilation. (Poole, 1999: 114) <parafráza>

² Delenie citátov na dlhé a krátke je založené na pokynoch Inštitútu anglistiky a amerikanistiky Prešovskej univerzity v Prešove (Additional Rules and Regulations, 2007), podľa ktorých sa mení formátovanie citátu ak presiahne dĺžku troch riadkov (pri troj- a viacriadkových citátoch sa vyžaduje jeho odčlenenie od textu odsadením od ľavého okraja a jedným riadkom nad a pod citátom – bez úvodzoviek, vo veľkosti fonu 11 a riadkovaní 1; pri citátoch kratších ako tri riadky je citovaný text uvedený úvodzovkami priamo v študentovom texte). Tieto pokyny boli povinne platné pre študentov píšucich svoje záverečné práce v skúmanom období.

DP2L: While may connect “two clauses in the past progressive, to indicate simultaneous or parallel events”. (Carter, McCarthy, 2006, p. 623) <citát, krátky>

DP9S: Keller (Keller, p.130) adds that a society is formed by the people who live there, and they create many interactions with other members of a society. <parafráza>

Tieto príklady ilustrujú formálnu stránku spracovania cudzieho textu pisateľmi bakalárskych či diplomových prác. Analýzou korpusov BcL, BcS, DPL a DPS sme získali nasledujúce číselné údaje³:

Bc1–13L	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy spolu
v % na 1 prácu:	24,6	75,4	41,5	58,5

Tabuľka č. 1

V korpuse bakalárskych prác z oblasti lingvistiky dominovali parafrázy (v priemere na 1 prácu – **58,5 %**) a pri porovnaní dlhých a krátkych citátov sa ukázala dominancia tých krátkych (**75,4 %**). Je však potrebné dodať, že sa v prípade parafráz nejedná o výraznú dominanciu.

Bc1–13S	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy spolu
v % na 1 prácu:	24,2	75,8	35,8	64,2

Tabuľka č. 2

Pokiaľ ide o bakalárske práce z oblasti štúdií, tu opäť dominovali parafrázy (**64,2 %**) a krátke citáty (**75,8 %**). Pri porovnaní použitia parafráz s lingvistickými bakalárskymi prácami sa ukázala vyššia dominancia práve v podsete prác z oblasti štúdií (**BcL : BcS – 58,5 : 64,2 %**). V oboch podsetoch však nešlo o vysokú dominanciu. Pri porovnaní použitia krátkych citátov (**BcL : BcS – 75,4 : 75,8 %**) bola zistená približne rovnaká úroveň využitia tejto formy spracovania textu cudzieho diela..

V korpuse diplomových prác z oblasti lingvistiky boli zistené nasledujúce číselné údaje:

DP1–13L	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy spolu
v % na 1 prácu:	18	82	40,7	59,3

Tabuľka č. 3

V diplomových prácach z oblasti lingvistiky, rovnako ako pri bakalárskych prácach z oboch oblastí, bola zistená prevaha použitia parafráz (**59,3 %**) a krátkych citátov (**82 %**). Pri vzájomnom porovnaní použitia parafráz v lingvistických bakalárskych a diplomových prácach vyšiel rozdiel približne **0,8 %** v prospech diplomových prác. To znamená, že nebol zaznamenaný výraznejší rozdiel v použití parafráz medzi bakalárskymi a diplomovými lingvistickými prácami. V prípade porovnania s bakalárskymi prácami z oblasti štúdií však bol rozdiel **4,9 %** v neprospech diplomových prác, čo znamená, že lingvistické diplomové práce obsahovali menšie percento parafráz v porovnaní s bakalárskymi prácami z oblasti štúdií. Zaujímavé je aj porovnanie s diplomovými prácami z oblasti štúdií:

³ Percentuálne údaje uvádzame zaokrúhlene na jedno desatinné miesto.

DP1-13S	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy spolu
v % na 1 prácu:	22,6	77,4	61,8	38,2

Tabuľka č. 4

V prípade diplomových prác z oblasti štúdií prekvapivo dominovali citáty (**61,8 %**). Porovnaním s lingvistickými diplomovými prácami (**59,3 %**), ale aj bakalárskymi prácami z oboch oblastí (**BcL : BcS – 58,5 : 64,2 %**), sa ukázalo, že len v prípade diplomových prác z oblasti štúdií dominovali citáty v pomere k parafrázam. To by mohlo byť vysvetlené predmetom výskumu. Čo sa týka krátkych a dlhých citátov, v diplomových prácach z oblasti štúdií dominovali podobne ako v lingvistických diplomových prácach práve krátke citáty (**77,4 %**). Vzájomným porovnaním vyšiel rozdiel **4,6 %** v prospech lingvistických diplomových prác, čo je výraznejší rozdiel ako pri porovnaní dvoch podsetov bakalárskych prác, kde bol rozdiel **0,4 %** v prospech prác z oblasti štúdií.

Pokiaľ ide o vzájomné porovnanie korpusov BPK a DPK, vyšli nasledujúce hodnoty:

BPK	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy
v % na 1 prácu:	24,4	75,6	38,6	61,4

Tabuľka č. 5

DPK	dlhé citáty	krátke citáty	citáty spolu	parafrázy
v % na 1 prácu:	20,3	79,7	51,2	48,8

Tabuľka č. 6

Zistené rozdiely a súvislosti medzi bakalárskymi a diplomovými prácami sa dajú zhrnúť takto:

- **parafrázy**: dominovali v korpuse bakalárskych prác; v korpuse diplomových prác je pomerné zastúpenie parafráz nižšie ako v prípade bakalárskych prác. Tento jav sa dá vysvetliť vyšším výskytom citátov v diplomových prácach z oblasti štúdií a disciplinárnymi rozdielmi;
- **citáty**: dominovali v korpuse diplomových prác, aj keď šlo o nízku dominanciu;
- **krátke citáty**: spomedzi citátov to v oboch korpusoch boli krátke citáty, ktoré dominovali vo zvýšenej miere;
- **dlhé citáty**: vyskytovali sa v oboch korpusoch na úrovni približne 20 –25 % (BPK: **24,4 %**; DPK: **20,3 %**), čo je možno vyšší údaj než by bolo vhodné v súvislosti s rozsahom práce, ale ukázala sa klesajúca tendencia pri porovnaní medzi oboma korpusmi.

Na základe týchto údajov môžeme skonštatovať, že úroveň práce s cudzím textom u pisateľov bakalárskych aj diplomových prác nie je výrazne rozdielna.

2.2 Integrálne a neintegrálne citácie

Pokiaľ ide o formálnu stránku citácií, študenti IAA by mali používať systém prvého údaja a dátumu (Additional Rules and Regulations, 2007), takže sme vybrali bakalárske a diplomové práce, ktoré vyhovujú tejto požiadavke a citácie sme vyhľadávali podľa prítomnosti parentéz. Tieto citácie sme delili podľa Swalesa (1990, s. 148) na integrálne a neintegrálne podľa toho, či sa meno citovaného autora uviedlo v zátvorke (neintegrálna)

alebo ako súčasť vety (integrálna) obsahujúcej prevzatý text. Thompson (2005, s. 313) podotýka, že integrálne a neintegrálne citácie sa neodlišujú len z formálneho hľadiska, ale majú aj rozdielne funkcie. Pri použití integrálnej citácie sa kladie dôraz na autora citovaného textu ako pôvodcu myšlienky, zatiaľ čo pri neintegrálnej citácii sa pozornosť presúva z autora prevzatého textu smerom na jeho myšlienku.

Príklady integrálnych a neintegrálnych citácií z oboch skúmaných korpusov sú takéto:

Bc4L Krashen (1982, p. 141-146) sees its major weaknesses in confusing descriptions and explanations, the lack of precision and the specificity in the definition of error categories, and simplistic categorization of error causes. <parafráza, integrálna citácia>

Bc6S “It is study of fixed phrases and idioms.” (Kvetko, 1996) <citát, krátky, neintegrálna citácia>

DP3L According to Rafajlovičová (2008, p.69), in contrast to other types of phrases, to-infinitive phrases are not set off by commas, even though commas are used in the non-reduced sentences. <parafráza, integrálna citácia>

DP5S Unluckily for him, “...Robert was lamed by a horse’s kick in 1385 and never became physically fit again, so he depended much, as his father the second Robert had done, upon the help of his brother, the Duke of Albany.” (ibid, p.91-92) <citát, krátky, neintegrálna citácia>

Údaje získané korpusovou analýzou BcL a BcS sme zhrnuli do tabuliek č. 7 a 8:

Bc1–13L	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	42	58

Tabuľka č. 7

Tabuľka údajov získaných z lingvistických bakalárskych prác ukazuje, že v nich prevládali neintegrálne citácie (**58 %**), čo znamená, že pisatelia lingvistických bakalárskych prác upriamovali pozornosť na obsah prevzatého cudzieho textu, nie na jeho autora. Pokiaľ ide o bakalárske práce z oblasti štúdií, vyšli nasledujúce údaje:

Bc1–13S	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	15,9	84,1

Tabuľka č. 8

Aj v korpuse bakalárskych prác z oblasti štúdií prevládali neintegrálne citácie (**84,1 %**), avšak v tomto prípade šlo o vyššiu dominanciu – v prípade neintegrálnych citácií je rozdiel medzi oboma podsetmi približne **26,1 %**. Vysoká dominancia neintegrálnych citácií v korpuse bakalárskych prác z oblasti štúdií môže byť vysvetlená predmetom výskumu, keď napríklad v prípade prác z oblasti histórie môžu pisatelia považovať za dôležitú historickú udalosť a jej interpretáciu a nie historika, ktorý o nej píše. Preto sa pozornosť upriamuje na obsah a nie autora cudzieho textu. Ďalším dôvodom by mohol byť fakt, že študenti si nie sú istí vhodnosťou výberu autora prevzatého diela.

V prípade lingvistických diplomových prác a diplomových prác z oblasti štúdií boli získané nasledujúce údaje:

DP1–13L	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	52,3	47,7

Tabuľka č. 9

V lingvistických diplomových prácach na rozdiel od bakalárskych prác z oboch oblastí prevažovali integrálne citácie (**52,3 %**), avšak nešlo o presvedčivú prevahu. Aj napriek tomu môžeme konštatovať, že pisatelia v tejto oblasti upriamujú pozornosť na citovaných autorov. Zaujímavé je aj porovnanie s diplomovými prácami z oblasti štúdií:

DP1–13S	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	35,7	64,3

Tabuľka č. 10

Na rozdiel od lingvistických diplomových prác, pri diplomových prácach z oblasti štúdií, rovnako ako pri bakalárskych prácach z oboch podsetov, prevažovali neintegrálne citácie (**64,3 %**). To znamená, že v danom korpuse pisatelia analyzovaných prác upriamili pozornosť na obsah a nie na autora cudzieho textu. Pri vzájomnom porovnaní BPK a DPK sa ukázali nasledujúce rozdiely a súvislosti:

BPK	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	28,9	71,1

Tabuľka č. 11

DPK	integrálne citácie	neintegrálne citácie
v % na 1 prácu:	44	56

Tabuľka č. 12

V oboch korpusoch prevažujú neintegrálne citácie, v prípade bakalárskych prác však ide o vyššiu percentuálnu prevahu, čo môže byť vysvetlené prevahou integrálnych citácií v podsete DPL. Celkovo sa však dá konštatovať, že v oboch korpusoch pisatelia upriamujú pozornosť na obsah a nie na autora cudzieho textu. Mohlo by to tiež znamenať, že pisatelia záverečných prác ešte nevedia posúdiť odbornosť autora použitého textu, ale obsah citovaného textu sa im hodí do kontextu vlastnej práce.

Záver

Citačná analýza korpusov bakalárskych a diplomových prác z oblasti lingvistiky a britských a amerických štúdií napísaných v odbornom anglickom jazyku študentmi anglistiky Prešovskej univerzity v Prešove ukázala, že títo študenti uprednostňovali neintegrálne citácie, ktorých funkciou je sústredenie pozornosti na myšlienkový obsah citovaného textu a nie na jeho autora. Ukázali sa i výrazne rozdiely vo využívaní parafráz, resp. citátov v individuálnych bakalárskych a diplomových prácach. V troch podsetoch (okrem korpusu diplomových prác z oblasti štúdií) dominovali parafrázy. Na záver môžeme odporučiť, aby sa tejto oblasti akademického písania venovala väčšia pozornosť pri výučbe odborného písania akademických textov.

Literatúra:

Additional rules and regulations concerning final theses. [online]. 2007. [cit. 2007–08–11].
Dostupné na internete: <<http://www.ff.unipo.sk/iaa>>.

- BERKENKOTTER, Carol – HUCKIN, Thomas N.: Genre knowledge in disciplinary communication. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates 1995.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a kol.: Jak napsat odborný text. Praha: Leda 1999.
- EGGHE, Leo – ROUSSEAU, Ronald: Introduction to informetrics. Quantitative methods in library, documentation and information science. Amsterdam: Elsevier 1990.
- HODGSON, Jonathan M. – WEBSTER, Robert: Citations and references. *European Journal of Soil Science*, 1998, roč. 49, č. 3, s. 513 – 514.
- JORDAN, R. R.: Academic Writing Course. Harlow: Pearson Education Limited 1999.
- KOEHLER, Wallace: Nightmares in citation analysis. *Reference & User Services Quarterly*, 2002, roč. 42, č. 1, s. 41 – 42.
- LUUKKA, Minna-Riitta: Social and interpersonal perspectives on scientific discourse. In: *Knowledge and discourse. Towards an ecology of language*. Eds. C. Barron a kol. Harlow: Pearson education Ltd. 2002, s. 221 – 237.
- MISTRÍK, Jozef a kol.: Encyklopédia jazykovedy. Bratislava: Obzor 1993.
- RIPKA, Ivor: Evidencia ohlasov na publikačnú činnosť. In: *Jazykoveda v bibliografii. Bibliografia v jazykovede. Na počesť Ladislava Dvonča*. Ed. Ondrejovič, S. Bratislava: VEDA, 2002, s. 87 – 92.
- SWALES, John M.: Genre analysis. Cambridge: Cambridge University Press 1990.
- THOMPSON, Paul: Points of focus and position: Intertextual reference in PhD theses. *Journal of English for Academic Purposes*, 2005, roč. 4, č. 4, s. 307 – 323.
- TRZECIAK, John – MACKAY, S. E.: Study skills for academic writing. Harlow: Pearson Education Limited 2000.

Summary

Citation practices in bachelor's and master's theses of English language students of the University of Prešov in Prešov

The study deals with the analysis of citation practices of English language (ESL) students at the University of Prešov in Prešov in their final theses at the bachelor's and master's levels of studies. The attention was focused on selected aspects of reporting and citations (quotations vs. paraphrases; integral vs. non-integral citations) with the aim of description of respective students' citation practices in their bachelor's or master's theses. It was found out that English language students preferred non-integral citations (in the analysed corpora) and paraphrases (in three out of four subsets of the analysed corpora).